

УДК 631.162

Бурковська А.В., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
Юрков В.О., магістрант обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
Хабіров В.Р., магістрант обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет

ВАЖЛИВІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ ОЦІНКИ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто основні аспекти щодо змісту фінансового стану аграрного підприємства. Досліджено в динаміці вплив кризових явищ в економіці на фінансовий стан підприємств. З'ясовано основні складові елементи формування стійкого фінансового стану аграрного підприємства. Проаналізовано важливість та необхідність проведення фінансового контролю. Визначено інформаційну базу та систему основних показників для всебічної оцінки фінансового стану.

Ключові слова: фінансовий стан, аграрне підприємство, контроль, фінансові показники.

Yurkov V.O., Khabirov V.R., Burkovska A.V.

THE IMPORTANCE AND NECESSITY TO EVALUATION AND CONTROL FOR FINANCIAL CONDITION OF AGRICULTURAL ENTERPRISE

Considered the main aspects of the content of the financial condition of the agricultural enterprise. Investigated the dynamics of the impact of the economic crisis on the financial situation. Elucidated the main components that forming stable financial situation of agricultural enterprises. Analyzes the importance and necessity of financial control. Defined knowledge base and a system of key indicators for comprehensive assessment of financial condition.

Keywords: financial position, agricultural enterprise, control, financial performance.

Юрков В.А., Хабіров В.Р., Бурковская А.В.

ВАЖНОСТЬ И НЕОБХОДИМОСТЬ ОЦЕНКИ И КОНТРОЛЯ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ АГРАРНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрены основные аспекты относительно содержания фінансового состояния аграрного предприятия. Исследованы в динамике влияние кризисных явлений в экономике на финансовое состояние предприятий. Выяснено основные составляющие элементы формирования устойчивого финансового состояния аграрного предприятия. Проанализированы важность и необходимость проведения финансового контроля. Определены информационную базу и систему основных показателей для всесторонней оценки финансового состояния.

Ключевые слова: финансовое состояние, аграрное предприятие, контроль, финансовые показатели.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. За умов кризового стану економіки та соціально-політичної нестабільності зростає роль своєчасного та якісного аналізу та контролю за фінансовим станом аграрних підприємств, оцінки його ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів щодо підвищення і зміцнення фінансової стабільності, тому що Україна є аграрною державою і більшу частину її економіки складає саме ця галузь. Саме фінансова стійкість підприємств характеризує фінансову стабільність держави загалом. Своєчасна і всебічна оцінка фінансової стійкості та факторів, що зумовлюють зміну її рівня, дозволяє виявити вразливі місця фінансової діяльності та обґрунтувати основні складові механізму його фінансової стабілізації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми.

Проблемам дослідження фінансового стану на аграрному підприємстві присвячено низку праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів. А саме, питання оцінки фінансового стану розглядали В. Г. Андрійчук, О. Д. Гудзинський, М. Я. Дем'яненко, Т. І. Єфименко, Ю. О. Лупенко, П. Т. Саблук, Н. С. Танклевська, Т. Є. Унковська, О. Л. Хотомлянський, А. В. Чупіс та інші. Проте окремі питання оцінки фінансового стану на сьогодні є дискусійними і потребують подальшого дослідження.

Ціль статті дослідження є розкриття змісту фінансового стану аграрного підприємства і обґрунтування важливості та необхідності його своєчасної оцінки та проведення постійного та безперервного контролю за його фінансовими показниками.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. . Поняття фінансової стійкості можна визначити як такий стан і ступінь використання фінансових ресурсів на підприємстві, при якому воно може вільно розпоряджатися своїми грошовими коштами, може забезпечити безперебійний процес виробництва та реалізації продукції та здатне покрити витрати на розширення та оновлення виробництва.

Оцінка фінансового стану підприємства важлива в кількох аспектах. По-перше, вона є джерелом управлінської інформації, яка дозволяє керівнику підприємства контролювати ключові показники діяльності підприємства й приймати оперативні та обґрунтовані управлінські рішення. По-друге, окремі складові оцінки фінансового стану можуть бути надані зовнішнім користувачам для ознайомлення і прийняття рішення про співпрацю з підприємством. По-третє, постійний моніторинг фінансового стану дозволяє попередити зародження кризи та усунути її на ранній стадії, тим самим не допускаючи фінансової неспроможності та банкрутства підприємства.

Стійка тенденція до збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств в умовах сучасної світової економічної кризи призвела до того, що процедура банкрутства стала масовим явищем і охопила майже всі країни.

Україна не стала виключенням, зберігаючи тенденцію до зростання кількості збанкрутілих та неплатоспроможних підприємств. За даними Державного департаменту з питань банкрутства, станом на 01.12.2012 року загальна кількість підприємств, які перебували в процедурах банкрутства – 14 571, з них державних – 432 підприємства, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 25% – 150[1].

В умовах кризи, коли зовнішні умови господарювання ускладнюються, від керівників та спеціалістів конкретного підприємства потрібно все більше умінь та навичок для утримання підприємства у платоспроможному стані й досягнення ним основної мети господарювання – одержання прибутку. Криза надзвичайно гостро проявляється в галузях господарювання з тривалим виробничим циклом, у яких від вкладення коштів до отримання прибутку проходить значний період часу. Зокрема, до таких галузей можна віднести сільське господарство, особливістю якого є зв'язок з природнокліматичними умовами господарювання й використання в процесі виробництва живих організмів. У сільському господарстві від вкладення коштів до отримання прибутку може минути рік, або й більше, тому ризик виникнення кризових явищ на сільськогосподарських підприємствах суттєво вищий, ніж в інших галузях народного господарства.

Статистика свідчить, що частка збиткових підприємств в Україні у 2011 році становила 37,2 %, а у 2012 році – вже 39,9% від загальної кількості діючих підприємств, зокрема у сільському господарстві їх питома вага зросла з 28,4% у 2011 р. до 30,1% у 2012 р.[1]. Тобто на сьогодні збитковим є кожне друге українське підприємство і кожне третє сільськогосподарське. За таких умов особливої актуальності набуває постійний моніторинг та контроль фінансового стану сільськогосподарських підприємств для виявлення на ранній стадії негативних проявів кризи й ефективної боротьби з ними.

Головною метою оцінки фінансового стану аграрного підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва і зміцнення

комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан аграрного підприємства визначають за такими елементами: прибутковістю роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів; наявністю власних фінансових ресурсів такого рівня аби сприяти раціональній організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і обігових засобів; платоспроможністю та ліквідністю тощо.

Фінансовий стан підприємства, у тому числі й аграрного, залежить від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності, тобто чим вищими є показники виробництва і реалізації продукції (робіт та послуг), нижча їх собівартість, тим вища рентабельність і вищий прибуток, тобто фінансовий стан аграрного підприємства є кращим, і навпаки.

Інформацією для аналізу фінансового стану є: баланс підприємства, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, звіт з продукції, а також матеріали маркетингових досліджень та аудиторських перевірок. Для оцінки використовують декілька груп показників, а саме: показники платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності.

Фінансово-економічний стан аграрного підприємства оцінюється переважно шляхом аналізу балансу. У балансі підприємства відображається склад ресурсів і джерела їх формування. Співвідношення певних складових елементів активу і пасиву, а також взаємозв'язок між ними значно впливають на можливість підприємства вести правильну, ефективну господарську діяльність. Взагалі показники фінансової стійкості, що наводяться у науковій літературі, можна умовно розділити на кілька груп (рис. 1).

Рис. 1. Основні групи показників фінансової стійкості*

* Розроблено автором з використанням [3]

Основними завданнями фінансової діяльності підприємства є:

-вибір оптимальних форм фінансування структури капіталу і напрямків його використання;

-збалансування за часом надходження і витрачання платіжних засобів;

-підтримання належної ліквідності активів;

-своєчасність розрахунків із партнерами та державою[3].

Розглянувши зміст фінансового стану аграрного підприємства та методи його аналізу, можна стверджувати, що прибуток вважається основним його показником. Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витратами. Показники прибутковості характеризуються ефективністю використання

всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного загального доходу. Показником прибутковості є також рентабельність – відносний показник, що характеризує рівень ефективності роботи підприємства.

Основним чинником зростання прибутку повинно бути вдосконалення технології виробництва, підвищення продуктивності праці й зниження собівартості продукції. Зростання прибутку за рахунок штучного підвищення цін та інфляції свідчить про хиткий фінансовий стан підприємства.

Абсолютна і нормальна стійкість фінансового стану характеризується прибутковістю господарювання та відсутністю порушень фінансової дисципліни. Нестійкий фінансовий стан, як правило, пов'язаний з порушенням платіжної дисципліни та зниженням рентабельності. Кризовий фінансовий стан свідчить про потенційну можливість банкрутства. У разі, коли за розрахунками підприємство має нестійкий або кризовий фінансовий стан, необхідно терміново запровадити заходи для підвищення фінансової стійкості [4].

Висновки. Отже, фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності аграрного підприємства. Він відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів за фінансовими та іншими відносинами. Стійкий фінансовий стан формується в процесі всієї виробничо-господарської або комерційної діяльності. Стійка діяльність аграрного підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, постійного і безперервного фінансового контролю, ефективного використання всіх існуючих в його розпорядженні ресурсів, так і від зовнішніх умов, до яких відносять податкову, кредитну, цінову політики держави та ринкову кон'юнктуру.

Список використаних джерел

1. Федоренко В. І. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства / В. І. Федоренко // Економіка та держава. – 2013. – №1. – С. 26-31.
2. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський // Фінанси України. – 2011. – №3. – С. 111-118.
3. Мельник О. В. Фінансовий стан аграрних підприємств України: особливості та шляхи вдосконалення / О. В. Мельник // Економіка і держава. – 2011. – №9. – С. 34-35.
4. Савенчук О. Р. Фінансовий стан та стратегічне планування аграрного підприємства / О. Р. Савенчук // Вісник економічної науки України. – 2012. – №3. – С. 61-66.